

Słowo od Redaktorów

Żywiłowy rozwój technologii informatycznych spowodował w ostatnich latach znaczne upowszechnienie systemów informacji przestrzennej. Wraz z tym upowszechnieniem wzrósł zakres ich funkcji i zastosowań. W ślad za tym rozwinęła się różnorodność podejść metodycznych realizacji systemów, różnorodność programów komputerowych, a nawet pojęć. Stworzyło to z pozoru skomplikowany obraz narzędzi, których wdrożenie wymaga nie tylko znacznych nakładów finansowych, wiedzy, umiejętności i technologii, ale przede wszystkim nie ma wypracowanych i powszechnie przyjętych standardów – odpowiadających różnorodnym możliwościom i poziomom zastosowania. W znacznym stopniu dotyczy to administracji i jej służb na różnych szczeblach zarządzania.

Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN podejmuje w tej publikacji bardzo ważny problem wiążący się zarówno ze sprawnością informacyjno-decyzyjnego systemu planowania, jak i uczestnictwa w kreowaniu cywilizacji informacyjnej z jej instrumentalnym atrybutem informatyzacji. Dostęp do informacji o stanie i zmianach zasobów, cech i wartości przestrzeni jest jednym z podstawowych warunków racjonalizacji w gospodarowaniu przestrzenią.

Systemy informacji – różnie określanej przez autorów – przestrzennej, geograficznej, o terenie, dotyczą tego samego problemu – wspomagania procesu decyzyjnego narzędziem, które obiektywizuje ocenę procesów dziejących się w przestrzeni najszerzej pojętej (fizycznej, gospodarczej, społecznej). Jednocześnie systemy te pozwalają – jak nigdy dotąd – na gromadzenie rozlicznych informacji o parametrach tej przestrzeni, szybkie ich przetwarzanie i udostępnianie informacji w wymaganej postaci oraz wykorzystanie w wielodyscyplinarnych i wielowątkowych procesach analizy, syntezy, czy projekcji.

Treść tomu przeznaczona jest więc nie tylko dla środowisk zawodowo związanych z gromadzeniem i przetwarzaniem informacji o przestrzeni oraz zarządzaniem tą przestrzenią. Pozwala ona zorientować się szerszemu ogółowi czytelników w problemach i perspektywach SIP, jak i historii rozwoju tej dziedziny informacji oraz pól jej zastosowania w Polsce. Treść jest też głosem w dyskusji o roli SIP w planowaniu przestrzennym, za której część należy uznać odbytą w styczniu

2003 r. w Warszawie Konferencję Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa *Informacja geoprzestrzenna – kluczowy zasób planowania przestrzennego*. Dyskusja ta, a szczególnie prezentacja stanu wiedzy, technologii, zastosowań i potencjalnych możliwości wykorzystania SIP w gospodarce przestrzennej jest niezwykle ważna dla samorządów, które od czterech lat odgrywają istotną rolę i ponoszą szczególną odpowiedzialność w decydowaniu o charakterze i sposobie rozwoju i zagospodarowania przestrzeni naszego kraju i jego regionów. W Polsce brakuje dotychczas w tej dziedzinie powszechnie przyjętych wzorców i formalnych rozwiązań, na których mogłyby się oprzeć zarówno lokalne, jak i regionalne samorządy i ich struktury administracyjne. Brakuje też wiedzy – i to zarówno użytkownikom i twórcom informacji przestrzennej, jak i władzom i decydentom. Dlatego każda publikacja przedstawiająca zagadnienia i możliwości wykorzystania oraz tworzenia Systemów Informacji Przestrzennej ma dziś szczególne znaczenie.

Publikacja podzielona została na dwie części. Przyjęty układ ma prowadzić czytelnika „w głąb” wiedzy i wykorzystania systemów informacyjnych, dając jednocześnie przegląd sytuacji zastosowań tej technologii na polskim rynku, a także specyficznej i zmieniającej się sytuacji formalno-prawnej w gospodarce przestrzennej. Szczególna uwaga została zwrócona na regionalny (wojewódzki) poziom zarządzania przestrzenią i realizacji systemów informacyjnych.

W pierwszej części tomu autorzy analizują różne aspekty tych systemów, poczynając od istoty i funkcji, przez odniesienie do procesu planowania, programowania i monitorowania, do użyteczności dla zarządzania przestrzenią regionalną i środowiskiem przyrodniczym. Dużo uwagi poświęcono zadaniom samorządu wojewódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień treści i sposobu ujęcia informacji w przygotowaniu, sformułowaniu i wdrożeniu planu zagospodarowania przestrzennego oraz programowaniu i monitoringu rozwoju województw. Pozwala to, zwłaszcza osobom spoza profesjonalnego kręgu planistów przestrzennych, wnikać w niezbędny zakres informacji gromadzonych w SIP i sposób ich ujęcia w dokumentach i opracowaniach z zakresu polityki rozwoju regionalnego. W ostatnim rozdziale tej części została także wyjaśniona różnorodność pojęć stosowanych przez autorów, będąca odzwierciedleniem codzienności zawodowej, a utrudniająca czasami odbiór treści merytorycznych osobom nie związanym bliżej z tą problematyką.

W drugiej części przedstawiono stan realizacji systemów regionalnych w Polsce i zaprezentowane zostały studia przypadków reali-

zacji SIP w województwach posiadających rozwinięte systemy. Treść tej części wskazuje, że systemy te nie są jeszcze narzędziem powszechnie użytkowanym, przy czym ich zastosowanie jest znacznie powszechniejsze na poziomie regionalnym niż na miejscowym. Stanowi to znaczną lukę informacyjną i technologiczną w odniesieniu do innych krajów i regionów europejskich. Jest więc powszechnym wyzwaniem dla polskich regionów oraz centralnej administracji rządowej, aby tę lukę zmniejszyć. Działania i wsparcie tej publikacji przez Głównego Geodetę Kraju dobrze świadczą o takiej determinacji.

*Tomasz Parteka
Jarosław T. Czochański*